

A B C D E F G H I J K L M N O P R S T U V W X Y Z

Nr

18891
WIELKOPOLSKIE

1. Obiekt

2250/1 KOŚCIÓŁ PARAF. P.W. ŚW. MARCINA

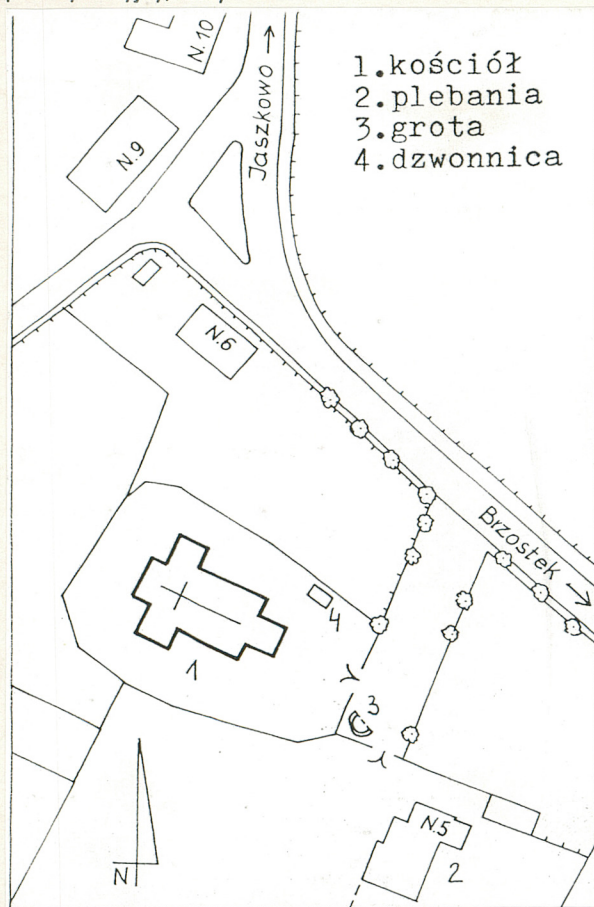
2. Czas powstania

1767

3. Miejscowość

ŚNIECISKA

Zdjęcia, plan sytuacyjny, rzuty

- 1.kościół
- 2.plebania
- 3.grota
- 4.dzwonnica

4. Adres

63-021 Śnieciska 5

nr hipoteczny

KW nr 16266

5. Przynależność administracyjna

województwo poznańskie

gmina

Zaniemyśl

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Smecise, Smecysza, Smiecziska, Śmieciska, Schneeschütz

7. Przynależność administracyjna przed 1. VI. 1975 r.

województwo poznańskie

Środa Wlkp.

powiat

8. Właściciel i jego adres

Parafia rzym.-kat. p.w. św. Marcina, 63-021 Śnieciska

9. Użytkownik i jego adres

j.w.

10. Rejestr zabytków

autor zdjęć Krzysztof Jodłowski

data wykonania 1995

miejsce przechowywania negatywów WKZ Poznań

892/Wlkp/A

Nr 2443/A data 22.12.1932

AKI-11a/187

14.11.2012

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu

Śnieciska wzmiankowane były już w r.1257, wieś wymieniona była wtedy jako własność kapituły gnieźnieńskiej. W r.1578 dzierżawione przez Stanisława Gunickiego, w r. 1618 - przez kanonika gnieźnieńskiego Grabowskiego. W r. 1796 skonfiskowane przez rząd pruski - przeszły w ręce prywatne. Kościół p.w. św. Marcina założyła tu kapituła gnieźnieńska zapewne w XII lub XIII w. Parafia, istniejąca już w r. 1416 (wzmiankowany proboszcz Olbryk), wyodrębniona została z części parafii niezamyskiej; obejmowała obok Śniecisk wsie Bożydar, Dobroszyn, Jaszkowo, Lorenkę, Płaczki, Polwicę i Winną. W XVII i pocz.XVIII w. istniała tu szkoła. W r. 1678 założone zostało Bractwo św. Józefa. W ciągu wieków na miejscu pierwotnej świątyni wzniesiono szereg nowych budynków; ostatni z nich, zachowany do dziś powstał w r. 1767. W aktach wizytacyjnych Rydzyskiego (1784) opisany jako "cały z drzewa w kształcie nawy, wybudowany na fundamencie murowanym przez Wielebnego ks. Franciszka Brzezińskiego za pomocą składek ludzi pobożnych". Kościół prezentuje cechy drewnianego barokowego budownictwa sakralnego XVIII w. Przy budowie działał zapewne majster ciesielski Jan Ślumski.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, dach, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Sytuacja: Kościół usytuowany jest na niewielkim wzniesieniu, w centrum wsi, po pd. stronie drogi lokalnej, odchodzącej na pn.-zach. od szosy ze Środy do Śremu, prowadzącej do Jaszkowa. Na pd.-wsch. od świątyni znajdują się zabudowania plebanii. Prezbiterium skierowane jest na zach., z dość znacznym odchyleniem ku pn. Kościół otacza zielony, zadrzewiony teren (d. cmentarz przykościelny) o nieregularnym kształcie, ogrodzony parkanem z drewnianych sztachet osadzonych na niskim murku pomiędzy murowanymi słupkami, z bramą i furtką (przy których grota z figurą NPM) od wsch. oraz furtkami od strony pd. oraz pn.-zach. Od bramy i furtek oraz wokół kościoła prowadzą alejki o powierzchni gruntowej. Na terenie przykościelnym, na pn.-wsch. od budynku znajduje się XIX-wieczna dzwonnica drewniana o otwartej konstrukcji słupowej, po stronie pd. - umieszczona na wysokiej kolumnie figura św. Józefa, za nią - niewielka, murowana kostnica; przy pd. ścianie nawy - płyta nagrobna ks. Michała Hypszera (zm.1873), na pn.-zach. od budynku - nagrobek Alberta (zm.1899) i Hugo (zm.1916) Sarrazinów; ponadto kilka nowszych grobów.

Materiał i technika: Kościół jest budynkiem drewnianym, konstrukcji zrębowej, wzniesionym na częściowo murowanej z cegły, częściowo betonowej podmurówce; ściany wzmocnione lisicami, od zewn. oszalowane pionowo pobijanymi deskami z listwowaniem. Wnętrze nawy i prezbiterium nakryte drewnianym stropem o zaokrąglonych narożach, podbitym deskowaniem; w kaplicy strop kasetonowy, w zakrystii - belkowy; ściany zakrystii i kaplicy oszalowane poziomymi deskami. Dach o konstrukcji drewnianej, krokwiowo-jętkowej (jętki podparte dwiema ścianami stolcowymi), kryty gontem. Podłogi drewniane (deski). Chór muzyczny drewniany. Stopnie zewn. murowane. Drzwi zewn. do kruchty 2-skrzydłowe, pełne, deskowe; drzwi do zakrystii 1-skrzydłowe, pełne, opierane deskami "w romb", ze starymi okuciami; drzwi wewn. gł. oraz do zakrystii i kaplicy 2-skrzydłowe, pełne, ramowo-płycinowe, drzwi gł. - poprzedzone ozdobną, kutą kratą. Okna nawy i prezbiterium 8-podziałowe (2-poziomowe, 4-dzielne), szklone na kit w szczeblinach pojedynczych; okna zakrystii i kaplicy - 4-podziałowe.

Rzut: Kościół wzniesiony został na rzucie prostokąta, z węższym, prosto zamkniętym prezbiterium od zach. oraz kwadratową kruchtą od wsch.; przy prezbiterium dwie symetryczne przybudówki na rzucie zbliżonym do kwadratu: po stronie pn. - d. skarbczyk, obecnie (od 1929 r.) - kaplica Pana Jezusa, po stronie pd. - zakrystia. We wnętrzu trzy pary słupów podtrzymujących strop wydzielają rodzaj naw bocznych.

Bryła: Kościół nie jest podpiwniczony. Jego zwartą bryłę nakrywa wysoki dach 2-spadowy o silnie występującym okapie; nad niższym prezbiterium - osobny dach 3-spadowy, zwieńczony żelaznym krzyżem; nad kaplicą Pana Jezusa i zakrystią - przedłużone połączenie dachu prezbiterium; nad znacznie niższą kruchtą wsch. - dach 3-spadowy.

14. Kubatura 2.175 m ³	15. Powierzchnia użytkowa 354 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne sakralne	17. Użytkowanie obecne sakralne
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja 1929 - restauracja budynku, polichromia wg. proj. Wiktora Gosienieckiego; ok.1958 - remont podmurówki, wymiana szalunku; w 1.60-tych - przełożenie pokrycia dachu, naprawa podłogi; 1993 - wykonanie nowego ogrodzenia; 1994 - malowanie wnętrza.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Kościół zachowany jest w stanie dość dobrym; niektóre partie szalunku spróchniałe, ze śladami działalności owadów.	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Wymiana niektórych partii szalunku; impregnacja zewn.			

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Akta szczegółowe kościołów..., sygn. KA III; Archiwum Archidiecezjalne w Poznaniu;

Karta zielona, opr. R. Maniewska, 1953; Woj. Konserwator Zabytków w Poznaniu.

22. Bibliografia

J.Łukaszewicz, Krótki opis historyczny kościołów parochialnych..., t.I, Poznań 1858, s.329-30;

J.Kohte, Verzeichnis der Kunstdenkmäler der Provinz Posen, Bd.III, Berlin 1898, s.288;

S.Kozierowski, Schematyzm historyczny ustrojów parafialnych dzisiejszej archidiecezji poznańskiej, Poznań 1935, s.403-04;

J.Nowacki, Archidiecezja Poznańska w granicach historycznych i jej rozwój, Poznań 1964, s.362;

Katalog zabytków sztuki w Polsce, t.V, z.24, Warszawa 1964, s.20-21;

J.Żera, Twórczość Wiktora Gosienieckiego (m-pis IHS UAM), Poznań 1981, s.23-26;

Kościół drewniane województwa poznańskiego, opr. E.Stańska, P.Domachowski, Poznań 1989.

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Wypełnił

Krzysztof Jodłowski

imię i nazwisko

data sierpień 1995 r.

26. Sprawdził

imię i nazwisko

data

27. Załączniki

Wkładka nr 1

1. Miejscowość Ś N I E C I S K A	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) KOŚC.PAR.P.W.ŚW.MARCINA	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) cd. opisu, zdjęcia, rzut poziomy
-------------------------------------	---	--

cd.opisu:

Elewacje: Elewacje szalowane pionowo pobijanymi deskami (w partii wydzielonego gzymsem okapnikowym cokołu - nowe deski poziome; obicie lisic - również nowe). Styki desek przesłonięte profilowanymi listwami, górą połączonymi ozdobnie wycinanymi deskami, tworzącymi rodzaj fryzu arkadkowego. W zwieńczeniu - drewniany gzymś profilowany. Okna zamknięte łukiem odcinkowym; ponad otworami - proste okapniki.

Elewacja wsch. nawy w dolnej partii przesłonięta kruchtą, zwieńczona oddzielnym gontowym okapem, trójkątnym szczytem, w którym para półkoliście zamkniętych okienek, wyżej - krucyfiks o charakterze ludowym. W kruchcie od pd. i pn. prostokątne wejścia, od wsch. - zawieszona tablica granitowa, upamiętniająca nawiedzenie obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej. Elewacje boczne nawy 2-osiove; elewacje boczne prezbiterium częściowo przesłonięte przybudówkami, 1-osiove; w zakrystii i kaplicy elewacje podzielone gontowymi okapami, zwieńczone półszczytami; w zakrystii od wsch. - prostokątne wejście, od pd. - okno; w kaplicy - okno od zach. Elewacja wsch. prezbiterium pozbawiona otworów.

Wnętrza i wyposażenie: Wnętrze dostępne od wsch. poprzez kruchtę, nakryte podbitym deskowaniem stropem o zaokrąglonych narożach, w nawie wspartym na trzech parach słupów o wysokich, profilowanych cokołach, wydzielających rodzaj naw bocznych; w kaplicy strop kasetonowy. W ścianie pd. prezbiterium - przejście do zakrystii, ujęte portalem zwieńczonym przerwanym naczółkiem, w ścianie pn. - przejście do kaplicy Pana Jezusa, ujęte portalem zwieńczonym odcinkiem gzymsu, na którym rzeźba św. Michała Archanioła oraz kartusz z napisem dewocyjnym. Na profilowanej belce tęczowej - późnogotycki krucyfiks z pocz. w.XVI. Od zach. - drewniana empora muzyczna o wybrzuszonym w partii środkowej parapecie, wsparta na czterech profilowanych słupach z zastrzałami.

Wnętrze zdobi polichromia projektu Wiktora Gosienieckiego, wykonana w latach 1926-29 przy współudziale uczniów ze Szkoły Sztuk Zdobniczych w Poznaniu: przedstawienie św.Marcina oraz postacie czterech ewangelistów (w prezbiterium) oraz liczne stylizowane motywy roślinne, a także symboliczne i geometryczne, obiegające ściany prezbiterium, nawy i kaplicy. W kruchcie, na ścianie wsch. wycięty napis: CHVALMI BOGA VTEI TU SMIECI TAK VTIM ŽICIU JAK PO SMIERCI PAMIĘTAI PANIE NAMNIE INA ME DZIECI IUN SLUMSKI MAISTER.

Wyposażenie kościoła, gł. z 2 poł. XVIII w. obejmuje barokowy ołtarz z bramkami, z rzeźbami św.Anny i św.Joachima, dwa ołtarze boczne: barokowy z obrazem św.Józefa z Dzieciątkiem i rokokowy z obrazem Matki Boskiej z Dzieciątkiem, a także barokowe rzeźby oraz konfesjonał. Ponadto kamienna kropielnica późnogotycka w kształcie kielicha z pocz. XVI w. W kaplicy - ołtarz z okresu międzywojennego z obrazem Pana Jezusa.

Instalacje: Budynek wyposażony jest w instalację elektryczną.

Krzysztof Jodłowski, 08.1995 r.

Wkładkę-założył: _____
(Imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów WKZ Poznań

